

## A pécsváradai bencés apátság gyógynövénykertjétől a Nékám-patikáig – ezeréves gyógyszerészet nyomai és a jövő reménye

Pécsvárad, a Kelet-Mecsek déli lábánál fekvő történelmi város. A Zengőn él a magyar flóra egyedülálló értéke, a bánáti bazsarózsa, a katonai lokátor ellen tiltakozók szimbóluma. A vár Szent István óta kiemelt fontosságú. Néprajzi vonatkozásban változatos, a legnagyobb egyetértésben élnek itt magyarok, felvidékiek és németek. Ma gazdasági szempontból is figyelemre méltó, például két olyan üzem is itt működik, ami gyógyszer-, illetve gyógytea-előállítással foglalkozik.

Pécsvárad történetéről máig pótolhatatlan értékű feldolgozás jelent meg Gállos Ferencről és Gállos Orsolyától (1988). Ma az internetes krónika így írja (és a képet is közli):

*„Pécsvárad első apátja Asztrik volt, aki 1000-ben Rómából, II. Szilveszter pápától hozott koronát Szent Istvánnak. Később Kalocsa, majd Esztergom érseke lett. 2014. augusztus 20-án Pécsvárad városa ünnepélyes keretek között vette át a Szent Korona hiteles másolatát, melyet a várban őriznek és mutatnak be a látogatóknak. A koronamásolatot Rónai Attila ötvösművész készíttette.*



*Ma a várban az egykori udvarház erősen átalakított épületében vármúzeum várja a látogatókat, akik az ezeréves kápolnába is beléphetnek és megcsodálhatják a X. századi, Asztrik apát korából való freskótöredéket, mely az ország legrégebb középkori freskója. A várudvaron romkert, fűszerkert, valamint időszaki kiállítások, ispotály, étterem és szálloda áll a vendégek rendelkezésére. A kápolnát 1996-ban Várszegi Asztrik főapát szentelte újra fel.*

A Szent István által alapított pécsváradai bencés apátság a magyar orvoslás és gyógyszerészet bölcsője. Lázár László 2011-ben írt sorait idézve: „A magyar gyógyászat és gyógyszerészet legkorábbi emléke a pécsváradai apátság, ám sajnos jelen állapotában nem érzékelteti, hogy milyen komoly szerepet töltött be a történelemben. A bencés apátságot 1015-ben alapították, s már ekkor foglalkoztak gyógyítással az itt élő szerzetesek, ám e tevékenységük első másfél évszázadáról nem sokat tudunk. Az ispotály a 12. század második felében teljessé vált ki igazán és ennek a korszaknak az emlékeit sikerült eddig feltárni. 1158-ban leégett ugyanis a

kolostor, és a rend Sankt Gallen-i kolostor-ispotályának tervei szerint építették újjá. A títusterv használata nagyban megkönnyíti, hogy legalább elméletben rekonstruáljuk a gyógyító tevékenység céljából emelt épületeket, épületrészeket. Így valószínű, hogy a kórteremtől délre nyílt a *domus medicorum*, vagyis az úgynevezett orvosok háza, amelyben a patikát is kialakították. Emellett lehetett a súlyos betegek szobája, a másik oldalon pedig valamiféle kezelő helyiség. Az újjáépült ispotály tevékenységéről már 1161-ből is van adatunk.

A bencés kolostor sajnos nem élte túl a hódoltság korszakát, s az épületegyüttes is erődítménnyé vált a középkor vége felé.

Még 2000-ban elhelyeztünk egy emléktáblát a romterület szélén a Magyar Gyógyszerési Kamara nevében, amely a hajdani ispotály történelmi szerepére hivatott figyelmeztetni a látogatót”.



A feltárt régészeti leletek bizonyítják, hogy a középkorban, a pécsváradi ispotályban is fontos része volt a terápiának a fürdőkúra. A vizet a Vashegy (mai nevén Zengő) oldalából vezették be a kolostor területére, ahol kőkádakban fürödtek a betegek. Ahogyan más európai kolostori gyógyhelyeken, itt is a fürdővízben gyógynövényeket áztattak. Ezek részben a kolostor kertjéből, részben a környező domboldalokról származtak. A források négyfős ápolószemélyzetről emlékeznek meg.



A kor legismertebb kolostorkerti gyógynövényeit telepíthették a pécsváradi monostor kertjébe is, merítve a bibliai hagyományokból. Természetesen újvilági természetű növények nem szerepelhettek közöttük. A Szent István korában már terjedő bencés hagyományokat, a 795-ben kelt „Capitulare de villis” előírásait és a Szent Galleni kolostor örökbecsű kerttervét a XII-XIII. sz. fordulóján készült Pray-kódex tartalmazza. Eszerint a pécsváradi kolostorkertben a következő fajokat természetthették kisebb ágyásokban: lilium, rózsza, nehézszagú boróka, rozmaring, menta (pulegium), majoranna, levendula, kerti izsó, méhfű (citromfű), kakukkfű, tisztessű, orvosi zsálya, muskotályzsálya, kék nőszirm, kerti ruta, fűszerkömény, édeskömény, ánizs, lestyán, kapor, petrezselyem, zeller, turbolya, istenfa (*Artemisia abrotanum*), fehér üröm, torma, fehér mályva, apró bojtortján, varádics, kövirózsa, lóbab.

A kolostorkertek hasonlítottak a temetőkertekhez. Kialakításukhoz természeti adottságok, hagyományok és gyakorlati szempontok játszottak közre. Általában a kert középtáján kereszt és/vagy díszes örökzöld (ciprus, tuja, életfa), sokszor gyümölcsfa (pl. körtefa) helyezkedett el. A kerengőn belül lilium, rózsza, rozmaring, levendula, szőlő, díszítő virágok biztosították a meghitt, kellemes hangulatot. A kórház mögött (mellett) zöldség- és gyógynövénykert, távolabb tó (hallal) és baromfiudvar szolgálta a helyi szükségleteket.

Meg kell említeni, hogy Magyarországon a középkorban kolostori gyógyítást a bencések (Pécsváradon és Pannonhalmán) és a domonkosok (Margit-szigeten) végezték, de jelentős volt a karthauzi szerzetesek tevékenysége is rendházakban és plébániákon. A kolostori kórházban és gyógyszertárban gyógyító szerzetesek egyik legfontosabb alapját Hildegard von Bingen (1098-1179) munkái képezték (a bencéseknél „Szent” Hildegard; XVI. Benedek 2012-ben egyházdoktorrá avatta, de „hivatalosan” nincs szentté avatva; a sokoldalú és kora legműveltebb gondolkodójának életművét Clairvaux-i Szent Bernát eszmeisége határozta meg). Hildegard munkássága még a szerek készítésére is kiterjedt, csak egy példa: „Végy egy fej liliumhagymát, erősen törd össze öreg zsírral, olvaszd fel egy tálban és tedd edénybe. Leprára. Szárát, leveleit összetörve nyomja ki a levét és gyúrja össze zsírral, kiütésekre kenje. A liliumvirágok illata megörvendezteteti a szívet és gondolatokat ad.”

A pécsváradi bencés monostor millenniumára a városvezetők és a polgárok nagy erővel készültek. Ennek eredményeként a vár épületegyüttese 2015-re megújult. Kőtár és kiállítás nyílt



a középkori bencés ispotály emlékeiből. A kolostorvárban a hagyományok alapján megtervezett bencés gyógynövénykert körvonalazódik. A tervek szerint itt alakulhat ki Pécsvárad kulturális és természetgyógyászati központja. A megvalósítás érdekében megalakult a várbaráti kör, tömörítve a város lelkes polgárait.

Gállos Orsolya, a Pécsváradi Várbaráti Kör elnöke lelkes irányításával kialakult a helytörténeti gyűjtemény kiterjesztése, a város polgári értékeinek megmentése iránti igény jegyében. Így fordult az érdeklődés a város egyik legrégebbi épülete, a régi patika felé. Ez az épület kiválóan megfelelne helytörténeti múzeum létesítésére. Így került a helyi gyógyszerésztörténészek figyelmébe a Nékám-patika és a Nékám-gyógyszerészcsalád története.



*A volt Nékám-patika épülete felújított tetővel várja az alapok víztelenítését és kulturális szerepének betöltését.*

A Pécsi Tudományegyetem Gyógyszerésztudományi Karának 'Lárencz László' Gyógyszerésztörténeti Csoportja a Dél-Dunántúlra kiterjedő gyógyszerésztörténeti kutatásokat végez, főleg az értékmentés sürgős tennivalói érdekében. Ennek jele, hogy 2014-ben az Általános Orvostudományi Kar kiadásában megjelent „Dél-Dunántúl neves gyógyszerészei” c. monográfia. Szentlőrincen, a már működő 'Brantner-Koncz' Múzeum-Műemlékházban hozzáférhető kutatóhelyé válik a gyógyszerészi szakkönyvtár. Sikertelenül megnyitni a Janus Pannonius Múzeumhoz tartozó 'Szerecsen Múzeumpatika' kiállítóhelyet a Pécsi Tudományegyetem patronálásával, a 650 éves Pécsi Egyetem ünnepi eseményeként. Munkánkat szeretnénk kiterjeszteni a párját ritkító, kolostori hagyományokkal büszkélkedő Pécsvárad újabb kori gyógyszerészeti emlékeinek megőrzésére is.

Előzetesen látogatást tettem Pécsváradon, ahol fényképet készítettem a volt Nékám-patika épületéről. Meggyőződhettem arról, hogy a gondosan rendbe hozott, új tetővel ellátott épület elhagyottnak tűnik. A járókelőket megkérdezve, megtudtam, hogy az épület mellett csörgedező patak időnként megduzzad és elárasztja az épület alsó részeit. A vízszivárgás lehet az oka annak, hogy az épület még nem működik helytörténeti múzeumként. Egyébként az épületet magam is alkalmasnak tartom helytörténeti értékek tárolására és későbbi bemutatására. Fontosnak feladat a vízmentesítés technikai megoldása! Később, a sokszínű néprajzi emlékek mellett még a Keleti-Mecsek botanikai és zoológiai értékeinek bemutatását sem tartom lehetetlennek!

A neves baranyai gyógyszerészek közül egyelőre nincs kellőképpen értékelve dr. Nékám Károly pécsváradi gyógyszerész (1914-1981) életútja. A neves „Nékám-patika” a mai napig él az emberek emlékezetében. Trebbin Ágost és Gállos Orsolya munkássága irányította figyelmemet a témára, kettőjük tisztelete jegyében végzem az általam kitűzött feladatot. Gállos Orsolya a régi patika épületéről írja: „Ezt a házat Herry József építtette 1841-42-ben a város piacterére, és ott patikát létesített. Leszármazottai, a Herry, Dvorszky és Nékám-család tagjai 150 éven keresztül látták el gyógyszerrel Pécsvárad és a környék lakosságát. A család tagjai kiemelkedő szerepet játszottak Pécsvárad közéletében. Ez nem volt elég ahhoz, hogy az akkor állami gyógyszerészet megőrizze a patika eredeti funkcióját és a muzeális értékű eredeti berendezést.”

Nékám Károly életútjának rövid történetét lányának (Aulenbacherné dr. Nékám Krisztina) és nevelt lányának (dr. Halász Lászlóné) közlései alapján állítottam össze. Segítségüket hálásan köszönöm! A pécsváradi Nékám gyógyszerész dinasztia (Herry, Dvorszky, Nékám) emlékeinek (családi képek, iratok, oklevelek, tárgyak) megőrzője Nékám Krisztina, helytörténeti értékelője pedig Gállos Orsolya. Az értékmentésben hathatós segítséget nyújt a Pécsváradi Nyugdíjas Egyesület elnöke, Kárpátiné Kovács Zita.

*A Nékám családnév más vonalon is ismert, pl. a helyi zeneiskola zongoratanára és alapítója Nékám Paula („Polett néni”), számos Nékám neves orvosprofesszor (pl. Nékám Kristóf allergológus, korábban idősb és ifjabb Nékám Lajos bőrgyógyászok), továbbá Nékám Sándor matematikus, másik Nékám Sándor jogász, stb.*

Nékám Aurél okleveles gyógyszerész (nagyapa) 1875. dec. 3-án, Gyöngyösön született. 1898-ban a budapesti egyetemen kap oklevelet. Pécsváradon 1906-ban telepszik le, amikor megvásárolja a 'Szentháromság' Gyógyszertárat. Itt feleségül veszi Dvorszky Béla patikus lányát, Dvorszky Paulát. Az anyai nagyanya, Dvorszky Béláné sz. Herry Paulina (Herry Joseph és Krempl Ludovika lánya) együtt élt a népes családdal a régi patikaházban.

A szerb megszállás alatt Nékám Aurélt hazafias magatartása miatt két ízben bebörtönzik. A feleség a helyi szociális misszió elnöke. Négy gyermeket nevel. A legkisebb, Károly 1914. június 29-én született. Az elemi népiskolát Schnell Antal osztálytanító osztályában kitűnő eredménnyel végzi. 1924. szept. 1-én felvételt nyer a pécsi Pius Jezsuita Gimnáziumba. A fegyelmezett nevelést, erkölcsi alapot és biztos tudást nyújtó katolikus iskolában rendszeresen sportol, különösen a teniszt kedveli.

Érettségit követően 1932-ben kezdi el gyógyszerészeti tanulmányait. Először édesapja mellett gyakornokoskodik, 1934-ben letéve a gyógyszerészsegédi vizsgát. Ennek alapján folytatja egyetemi tanulmányait Budapesten, a Magyar Királyi Pázmány Péter Tudományegyetemen. Kedvenc tantárgyai a szervetlen és szerves kémia, a biológia és a növénytan. Leckekönyve kitűnő tanulmányi eredményről tanúskodik. Az oklevél megszerzését követően 1936-tól a pécsi Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem orvosi karán folytatja tanulmányait, 1938-ban orvosi biológiából doktori szigorlatot tesz Gorka Sándor professzornál. „A Parameciumok alakváltozása kemikáliák hatására” c. disszertációja alapján 1941. január 25-én nyeri el a filozófiai doktori címet. (A doktori oklevélen olvasható Birkás Géza rektor és Kerényi Károly dékán neve.)

1939. aug. 31-én teszi le a gyógyszerészi approbációs vizsgát. 5 nap múlva katonai behívót kap. 1941-ig különböző honvédségi gyógyszertárakban dolgozik, 1942-ben hadművelési területre kerül többek között Oroszországba, ahol a 102-es bakteorológiai

állomásnál szolgál 16 hónapig. Sikeres hazakerülés következtében 1943 Karácsonyát már otthon tölti.

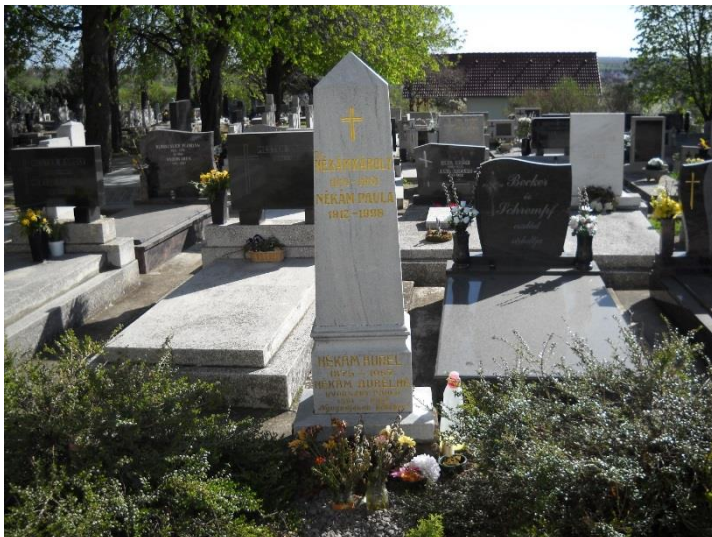
1946. aug. 7-én a népjóléti miniszter a 'Szentháromság' Gyógyszertárat a nevére írta át. Így a beházasodással generációról generációra szállt patika első ízben öröklődik egyenes ágon. Nem sokáig. Az 1832-ben alapított patika 1950. július 28-án az államosítás áldozatává válik. 1950-ben feleségül veszi Légrády Piroskát, aki Nékám Krisztina édesanyja. Hivatását teljes odaadással szolgálja tovább, 1950 és 1957 között gyógyszerértárvezetőként, szakelőadóként, főgyógyszerészként, szakfelügyelőként. 1955-ben a Baranya megyei Gyógyszertár Vállalat vezető szakfelügyelője, a külföldre távozott Orosz Ivánt követve. Az 1956-os forradalom idején a Baranya megyei Gyógyszertári Központ munkástanácsának elnöke. A forradalom leverését követően az emberséges hozzáállásáról ismert, bányászvájárból munkásigazgatóvá lett Szabó Pál visszahelyezi Pécsváradra, volt gyógyszerertárába, ahol tovább végzi hivatását. Az időszakról had idézzek Szabó Pál (1985) visszaemlékezéséből: „A vállalati főgyógyszerészi állás Vadnay Zoltán kiemelése (megyei főgyógyszerésszé) után rövid ideig üresen állt, ekkor dr. Nékám Károly vezető szakfelügyelő látta el a vállalati főgyógyszerészi feladatokat. Az 1956-os események megrázkódtatásai után 1957-ben a pécsi 10/6. számú (Kórház tér, volt 'Szűz Mária' patika) gyógyszerertárba helyeztem át és egy újonnan kiadott rendelkezés alapján megpályázta a 10/35. számú pécsváradai gyógyszerertár vezetői állását, mely édesapja törpetulajdonnak számító patikája volt. Itt dolgozott haláláig.”

Meg kell még említeni, hogy a patika udvarában sokféle gyümölcsfát gondozott. Többek között két hatalmas fügefafa ért meg magas kort. A kert rekonstrukcióra ma is érdemes lenne!

Lányai taníttatását példaszerűen biztosítja (nevelt lányai, Judit és Éva gyógyszerészek, legkisebb lánya Krisztina pedig német nyelvszakos tanár lett).

1981. január 26-án Münchenben hunyt el.

A családi sírbolt a pécsváradai temetőben, a kápolna mögött található.



*Felirata a temetőkápolna felé eső oldalon, felülről lefelé: Dr. Nékám Károly (1914-1981), Nékám Paula (1912-1998), Nékám Aurél (1875-1957), Nékám Aurélné Dvorszky Paula (1881-1962)*





*A hátoldalon, felülről lefelé:  
Herry József (1804-1882),  
Herry Józsefné Kreml Ludovika (1815-1877),  
Pribék Károlyné Herry Ludovika (1836-1889),  
Dvorszky Béla (1840-1905),  
Dvorszky Béláné Herry Paulina (1844-1925)*

A Nékám gyógyszerész dinasztia története bizonyítja, hogy a hivatást teljesítő gyógyszerészek nemcsak szűkebb és hön szeretett hazájuknak, Pécsváradnak, hanem a magyar gyógyszerészetnek is példás emléket állítottak. Minél előbb biztosítani szükséges, hogy a tárgyi emlékek Pécsváradon külön legyenek elhelyezve, lehetőleg a régi patika műemléki védelem alatt álló épületében, erre kialakított külön szobában ('Nékám-emlékszoba'). Később lehetővé válna – a PTE GYTK közreműködésével – a család és a volt patika igényesebb gyógyszerésztörténeti feldolgozása (hasonlóan a szentlőrinci, Brantner Antal-féle hagyatékhoz), akár egyetemi szakdolgozat vagy PhD-értekezés keretében.

*Dr. Nékám Károly hivatástudatát lányai tovább örökölték.*

*Nékám Krisztina emlékképeiből hamar kirajzolódott, hogy Nékám Károly a patikában hivatását példásan teljesítette. Becsülte otthonát, ismerte a Zengő élővilágát, s ami a legfőbb, szerette a pécsváradai embereket. Tiszteletben álló, segítőkész, szakmailag felkészült, közvetlen modorú gyógyszerész volt. Apaként lányai jövőjéért, továbbtanulásáért mindent megtett. Aulenbacherné dr. Nékám Krisztina – aki Németországban szerzett fogorvosi diplomát és ott praktizál – szaktanácsadással és férje közreműködésével anyagilag is támogatja a gyimesbükki magyarokat, az ott élő gyermekeket, Berszán Lajos atya közvetítésével. Erdélyben Fogászati Segélyszolgálatot működtetnek a Szent Erzsébet Lyceumban.*

*Dr. Halász Lászlóné (sz. Gadó Éva Ilona) magángyógyszerész, a szigetvári 'Sziget Patika' tulajdonosa és vezetője 1969-ben végzett a Budapesti Orvostudományi Egyetemen (Halmai János professzor vezette Gyógynövény és Drogismereti Intézetében volt demonstrátor, akárcsak korábban e sorok írója). Halászné kisebbik lánya, Halász Éva is gyógyszerész (Pécsen), ő is Budapesten végzett. Nővére, Gadó Judit is a BOTE-én szerezte gyógyszerészi oklevelét 1967-ben. A gyakornoki és államvizsgás időt Pécsváradon, nevelő apja patikájában töltötte, később Németországban patikatulajdonos, itt dolgozott 73 éves koráig.*

A jövő remény nélkül nem képzelhető el. A szépen kialakított, jelenlegi épület csak akkor lesz alkalmas helytörténeti múzeumi szobák kialakítására, ha sikerül az épület szigetelését megoldani és a vízszivárgást megszüntetni. Erre remélhetően megvan a törekvés az önkormányzat részéről. Az épület és udvara rendezvények lebonyolítására lehet alkalmas,

pl. egészségügyi bemutatók, tanácskozások közösen a szomszédos 'Entz Béla' Egészségügyi Központtal.

A tervezett szobák (helytörténeti, német nemzetiségi, felvidéki magyar) mellett fontos külön „Nékám-emlékszoba” kialakítása, a patikuscsalád emlékeinek megőrzése céljából. Ehhez minden segítséget megad dr. Nékám Krisztina. A szakmai segítséget vállalja a PTE Gyógyszerésztudományi Kar 'Lárencz László' Gyógyszerésztörténeti Csoportja kérve Gállos Orsolya és Nékám Krisztina további segítségét.

### **Forrás:**

*Rapaics Raymund*: A magyarság virágai – a virágkultusz története (1932); A magyar gyümölcs (1940); Magyar Kertek – a Kertművészet Magyarországon (1940)

*Gállos Ferenc, Gállos Orsolya*: Fejezetek Pécsvárad történetéből. Dunántúli dolgozatok /C/ Történettudományi sorozat 2. Pécs, 1988.

*Lárencz László*: Pécsvárad – egy hajdani ispotályos monostor. Egészségügyi Dolgozó 1988. szeptember  
*Lárencz László*: Megújulhat az évfordulóra a kolostorvár. Műemlékem.hu Magazin 2011.10.11.

*Lárencz László, Szmodits László*: Pécs gyógyszerésztörténete. Pécs, Budapest, 2017.  
[www.gyogyszeresztortenet.hu](http://www.gyogyszeresztortenet.hu)

*Horvát A. Olivér, Lárencz László, Szabó László Gy.*: A pécsváradai vár történetének gyógyszerészeti és kertészbötanikai vonatkozásai. Tudományos tanácskozás: 1989. febr. 24. PAB székház (rendező: PAB Növénytan és Biológiai-természetvédelmi Munkabizottsága és PAB Gyógyszerészeti Munkabizottsága)

*Trebbin Ágost*: A pécsváradai Nékám patika... Hetedhétátár 2008. október

*Gállos Orsolya*: Ne csak szép szó legyen a múlt megbecsülése! Mi lesz a helytörténeti múzeummal? Pécsvárad Hírmondó XXIV. évf. 4. szám, 2015. december

*Aulenbacherné dr. Nékám Krisztina*: 80 éve született dr. Nékám Károly – Kari bácsi – Pécsvárad patikusa. Hírmondó 1994. augusztus, 5. oldal

*Aulenbacherné dr. Nékám Krisztina*: szóbeli közlés, Pécsvárad, Fülep Lajos Művelődési Központ, 2018. március 27.

*Dr. Halász Lászlóné*: szóbeli közlés, Pécs, PTE GYTK Gyógyszerészeti Intézet, 2018. április 4.

*Szabó Pál*: 30 éves a szocialista gyógyszerellátás Baranya megyében. Baranya megyei Gyógyszertári Központ, Pécs, 1985. (Kézirat: [www.gyogyszeresztortenet.hu](http://www.gyogyszeresztortenet.hu))

### **Függelék – A Nékám-patika hangulata**

*Idézet Trebbin Ágost (1938-2014) visszaemlékezéséből („Geiger Kálmán” in Lárencz L., Szabó L. Gy.: Dél-Dunántúl neves gyógyszerészei. 70-71. oldalról, PTE ÁOK, Pécs, 2014)*

*„Gyermekkorom egyik maradandó élménye volt, amikor nagymamával – az egykori pécsváradai postamesternővel – elmehettem a községi patikába. A Német utca sarkán nyújtózkodó öreg épület már kívülről is békét, megnyugvást sugárzott. De az igazi „csoda” csak ezután következett. Csilingelve nyílt a bejárati ajtó és ott állt a pult mögött, makulátlan fehér köpenyében a nagy „varázsló”, Nékám Aurél bácsi, a pécsváradai híres 'Szentháromság' gyógyszertár tulajdonosa. A példás rendben tartott patikának egyedi atmoszférája volt. A levegőt áthatotta a sokféle száradó gyógynövény jellegzetesen kesernyés illata. A patikus bácsi mögött, a padlótól a mennyezetig díszes állványokon különféle formájú és nagyságú porcelán és üveg gyógyszeres ibrikék, tégelyek zsúfolódtak.*

*Aurél bácsi csillogó hófehér hajára, jóságosan mosolygó szemére, ennyi év elteltével most is élénken emlékszem. Nékám Aurél diszkrét, de határozott fellépésével számomra mindig az úriember mintaképének számított.*



*A pécsváradi patikában mindig nagyon sokan voltak, de ennek ellenére szinte templomi csend honolt. A medicinára váró falusiak szinte áhitattal lesték Aesculapius pécsváradi felszentelt papjainak minden mozdulatát, tanácsát.*

*Aurél bácsinak mindenre kiterjedt a figyelme. Így azután azonnal észrevette, hogy egy bátortalan kisleány megszeppenve igyekszik a nagymama háta mögé elbújni. Biztatóan rám nézett, majd kézen fogott és bevezetett a pult mögötti rejtélyes laboratóriumba. Itt igazi mesevilág fogadott. Aurél bácsi elismerten kiváló patikus volt, de volt egy másik szenvedélye is, a fűrés-faragás. Furfangos mechanikus játékokat szerkesztett, amelyeket a kályhából felszálló meleg levegő tartott működésben. Ezekből Aurél bácsi laborjában egy egész arzenál volt felsorakoztatva. De a nagy attrakciónak mégis csak a belső helyiségek számítottak. Számomra a mesék boszorkány konyhája kelt életre. Hatalmas lombikokban titokzatos folyadékok fortyogtak, halkan zümmögtek a retorták, sisteregve áramlott a gőz a lepárlókban. Mint valami fürge dzsinnek, forogtak, ügyeskedtek Aurél bácsi gyógyszerész segédei. Gondos figyelemmel hajoltak a patikamérlegek fölé, majd porokat töltöttek kis papír tasakokba, háncs tégelyekbe krémeket adagoltak. Aurél bácsi, látva megszeppenésemet, zsebéből pemetefű cukorkákat húzott elő, amelyeket azután megnyugodva, boldogan elropogtattam. Természetesen, amíg én a csodák országában ábrándoztam, nagymama maradt a realitások világában és megkóstolta Aurél bácsi legújabb likőr különlegességét.*

*Aurél bácsi a legtöbb baranyai gyógyszerészhez hasonlóan szenvedélyesen kutatta a Mecsek hegység páratlan gyógynövény flóráját. Szerette és jól ismerte ezt a világot. Hétfvégén bezárta nevezetes pécsváradi patikáját és elhúzódtott kis eldugott óbányai házába. A Zengő hegység árnyékában, az erdők magányában érezte magát igazán otthon. Járt a erdőt, és gondosan gyűjtötte a különféle gyógynövényeket, a tisztító teák alapanyagát.*

*Érdekes módon ez a gyermekkori élmény idős koromban jött elő szürke állományom valamelyik rejtett rekeszéből. Belső tudatom képernyőjén megjelent az egykori pécsváradi patika és Nékám Aurél bácsi kedvesen mosolygó arca.”*

*Pécsvárad két közforgalmú gyógyszertára vette át a régi patika szerepét, de más helyeken. Az egyik megtartotta a 'Szentháromság' nevet (balra), a másik a 'Szent István' patika (jobbra).*





*A Zengő környékén vadon él a mecsekteának is nevezett nagyvirágú méhfű (Melittis melissophyllum subsp. carpatica) – kiváló izesítő (likőrkészítéshez), citromfűhöz hasonló hatású.*

Összeállította:

Szabó László Gyula

PTE GYTK 'Lárencz László' Gyógyszerésztörténeti Csoport

[szabol@gamma.ttk.pte.hu](mailto:szabol@gamma.ttk.pte.hu)